

**ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

ГАЄВСЬКИЙ ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ

УДК 502/504:32

**МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертація на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

КИЇВ – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, доцент
ДМИТРЕНКО Геннадій Васильович,
Інститут підготовки кадрів державної служби
зайнятості України,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
КРАВЧЕНКО Мілена В'ячеславівна,
Національна академія державного управління при
Президентові України,
професор кафедри соціальної і гуманітарної
політики;

кандидат наук з державного управління
ШПАК Олег Анатолійович,
Чернігівська територіальна організація Політичної
партії «Європейська Солідарність»,
керівник секретаріату.

Захист відбудеться *«10» липня 2020 року о 15-й годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.891.02 Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за адресою: 03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, к. 201.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України (03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17).

Автореферат розісланий *05 червня 2020 року*.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. З. Масик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Екологічна ситуація в Україні в сучасних умовах суспільного розвитку характеризується високим рівнем антропогенності, що призводить до деконструкції екологічної системи, порушує її баланс з економічною сферою, що слугує стримуючим фактором на шляху до умов сталої екологічної динаміки. Це зумовлює доцільність розв'язання проблемних питань гностичного блоку: екологічних, соціально-економічних, демографічних, які б забезпечили екологічну модернізацію та екологічну безпеку держави, відкрили нові можливості для впровадження сучасних екологічно ефективних, інноваційних технологій виробництва, циркулярної економіки. Такий контекст артикулює об'єктивний запит на нові нормативи й стандарти розроблення та формування державної екологічної політики України, технологічно спроможної стримувати відповідні інституційні й організаційні виклики в екологічній сфері, формуючи інституційно привабливі артikle забезпечення переходу України до умов сталого економічного розвитку.

Теоретичний та прикладний аспекти дослідження механізмів формування та реалізації державної екологічної політики дозволять зміцнити наявний інструментарій публічного управління у сфері вирішення актуальних екологічних проблем і на цій методологічній основі розробити оптимізаційну практику забезпечення екологічної безпеки держави, яка б передбачала створення екологічно безпечних умов життєдіяльності громадян, збереження та відновлення навколишнього природного середовища як стратегічної умови переходу України до сталого розвитку.

Загальнометодологічні аспекти екології та екологічної проблематики закладені в працях таких зарубіжних вчених, як А. Баумоль, К. Боулдінг, К. Гофман, В. Данилов-Данильян, А. Ендрес, М. Кольхаас, Н. Пахомова, Ф. Сміт, О. Дреєр, Д. Медоуз, Н. Моїсеєв, Дж. Форрестер та ін.

Окремі аспекти сталого розвитку та інструментарій його забезпечення представлений у дослідницьких підходах таких вчених, як Н. Ващекін, В. Лось, А. Урсул, Н. Агафонов, Р. Ісляєв, В. Коптюг, В. Левашов, В. Матросов, В. Попков, Б. Большаков, О. Щеулін, І. Блехцин, О. Гранберг, Б. Гринчель, М. Гусаков, В. Ільїн, О. Коломийченко, С. Кузнєцов, В. Лажєнцев, В. Лєксін, В. Окрепілов, О. Пчєлицєв, В. Рохчин, О. Румянцев, В. Сєлін, О. Татаркін, А. Швєцов, О. Шишкін та ін.

У межах вітчизняних дослідницьких підходів різні аспекти формування державної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку України виступали окремим предметом розгляду у працях таких вчених, як А. Мельник, А. Васіна, Г. Дмитренко, Р. Рудницька, О. Сидорчук, О. Стєльмах, О. Коротич, В. Андрейцев, Н. Дідєнко, Г. Балюк, А. Бобкова, А. Гєтьман, Р. Войтович, В. Костицький, С. Кравченко, П. Ворона, М. Краснова, Н. Малишева, К. Дубич, В. Мунтян, В. Попова, Р. Розовський, П. Рабінович, Ю. Тодика, М. Лахижа, Ю. Шемшученко, М. Шульга.

Незважаючи на значний діапазон наукових розробок з даної проблематики, комплексне дослідження, механізми формування та реалізації державної

екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку в межах державно-управлінської науки не здійснювалось. Зважаючи на це, артикулюється доцільність дослідження актуальних наукових і прикладних проблем державної екологічної політики та забезпечення ефективності її функціонування, утвердження нової конструкції екологічного розвитку України. Методологічне розроблення цієї проблематики сприяє розвитку теорії державного управління, поглибленню уявлень щодо оптимізації концептуальної, нормативної й технологічної практик публічного управління у сфері забезпечення розвитку навколишнього середовища.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дане дисертаційне дослідження виконувалося згідно з комплексними науково-дослідними роботами Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України «Управління інноваційно-інвестиційним розвитком регіону в умовах децентралізації та регіональної демократії» (державний реєстраційний номер 0118U005266) «Дослідження проблематики розвитку прямих форм демократії в Україні в умовах децентралізації» (державний реєстраційний номер №01118 U 003560), де дисертантом запропоновано окремі напрямки вдосконалення державної екологічної політики й на цій основі запропоновано перелік оптимізаційних механізмів та прийомів забезпечення державної екологічної політики України; розроблено оптимізаційні пріоритети екологічної політики України в умовах переходу до сталого розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є науково-теоретичне обґрунтування механізмів формування та реалізації державної екологічної політики в умовах сталого розвитку, розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення процедур та технологій їх реалізації у сучасних умовах суспільного розвитку. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення відповідних завдань:

- здійснити теоретико-методологічний аналіз дослідження екології та екологічної політики, розкрити сутність, основні концепції та підходи до їх ідентифікації у контексті сучасних дослідницьких підходів;
- охарактеризувати зміст сталого розвитку та конкретизувати його вплив на становлення екологічної політики держави;
- розкрити концепцію обґрунтування екологічної політики держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку; ідентифікувати зміст екологічної функції держави та основні моделі політики держави в умовах переходу до сталого розвитку;
- дослідити екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку;
- обґрунтувати реалізацію глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку;
- проаналізувати екологічну політику України, її нормативно-правове забезпечення як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку;
- класифікувати основні механізми та оптимізаційні прийоми забезпечення переходу України до умов сталого економічного розвитку.

Об'єкт дослідження – державна екологічна політика.

Предмет дослідження – механізми формування та реалізації державної екологічної політики в умовах сталого розвитку.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою реалізації дослідницької мети слугує використання таких загальнонаукових і спеціальнонаукових методів: історичний (систематизовано основні дослідницькі підходи до визначення екології та екологічної політики в межах вітчизняної та зарубіжної науки); логічний (розкрито сутність та основні концепції державного регулювання екологічних відносин); опису (досліджено сутність та основні концепції сталого розвитку та їх вплив на екологічну політику держави); порівняння (співставлено різні моделі регулювання екологічних відносин в умовах сталого розвитку, які широко апробовані в різних державах сучасного світу); аналізу (охарактеризовано теоретико-методологічні засади дослідження регулювання державної екологічної політики); синтезу (здійснено структурно-функціональний аналіз реалізації державної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку); дедукції (розкрито екологічну політику держави як засіб переходу до сталого розвитку); узагальнення (охарактеризовано екологічні функції держави в умовах переходу до сталого розвитку); моделювання (класифіковано основні моделі політики держави в умовах переходу до сталого розвитку); аналітичний (ідентифіковано екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку); аксіоматизації (охарактеризовано нормативно-правове забезпечення екологічної політики України та механізми їх оптимізації в умовах сталого розвитку); аналогії (розкрито сутність реалізації глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку).

Інформаційною базою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених, нормативно-правові акти та директивні документи, які стосуються екологічної політики в умовах сталого розвитку, і на цій основі обґрунтовано необхідність розроблення вітчизняної моделі формування та реалізації державної екологічної політики як інструменту переходу до сталого розвитку.

Загалом дослідження ґрунтується на міждисциплінарному підході, враховуючи дотичність розглянутих питань із різних наукових дисциплін та їх інтегрованість.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні механізмів формування та реалізації державної екологічної політики в умовах сталого розвитку й розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення ефективних процедур та технологій її реалізації, що конкретизовано у таких наукових положеннях, де:

уперше:

– досліджено екологічну політику держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку; наведено гностичні параметри результативності екологічної політики держави: ступінь загострення екологічних проблем та результативність механізмів їх вирішення; характер впливу соціально-економічних проблем на

формування екологічної свідомості та на екологічне буття суспільства; прогнозованість функціонування екосистем та їх ресурсного обмеження; розроблено верифікативні критерії забезпечення переходу до екологічно сталого розвитку: контроль за станом навколишнього середовища; артикуляція соціально-екологічних інтересів різних елементів соціуму; забезпечення балансу інтересів і соціального партнерства; контрольованість і керованість розвитку екологічної (соціально-екологічної) ситуації на локальному та національному рівнях; визначено параметри результативності забезпечення переходу держави до екологічно сталого розвитку: екологічна безпека (як комплексний параметр захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства та держави), якість життя громадян (інтегральна характеристика сутності та успішності життя людини, яка включає: здоров'я, соціально-особистісний добробут, достаток), соціальний добробут (захищеність життєво важливих інтересів);

– охарактеризовано вплив сталого розвитку на становлення екологічної політики держави, який характеризує процесуальну характеристику доцільних безперервних незворотних та закономірних змін у певному часово-просторовому вимірі, які слугують досягненню якісно нового, більш досконалого стану функціонування соціальної системи, передбачаючи підвищення якості життя населення, впровадження високих економічних стандартів; визначено атрибути сталого екологічного розвитку: побудова ефективної системи управління екологічною сферою; якісна й структурно збалансована модель суспільного розвитку, яка чітко корелюється з умовами життєдіяльності суспільства;

– ідентифіковано екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку, який передбачає формування нового типу екологічної свідомості, світоглядних установок, екологічної культури та освіти населення, що характеризує віднаходження балансу між антропоцентризмом та екоцентризмом; встановлено декларативність екологізації державної політики, яка характеризується високим рівнем екологічного патерналізму з боку держави у вирішенні екологічних проблем та громадською афірмативністю (звичка суспільства, що всі екологічні проблеми мають вирішуватись без участі громадян), що призводить до іманентної екологізації державної політики;

удосконалено:

– ідентифікацію державної екологічної політики, під якою розуміється сукупність організаційно-правових заходів, спрямованих на збереження (відновлення) природних систем, їх біологічне різноманіття, сприятливий стан природного середовища як необхідної умови життя людей, їх добробуту; охарактеризовано гностичну й технологічну зміни функціональної ролі держави в напрямку запровадження новітніх інструментів локалізацій негативних процесів у сфері екологічної безпеки людства, що характеризує її стратегічну спроможність належного реагування на виклики екологічної безпеки; обґрунтовано методологічну доцільність розроблення національно регламентованих екологічних доктрин, які б виступали в ролі технологічного формуляру екологічного її розвитку, включаючи визначення системи регламентних

політичних, економічних, ідеологічних принципів перспективного (стратегічного) і поточного екологічного розвитку;

– визначення змісту екологічної функції держави як інструменту управління раціональним природокористуванням та регулюванням взаємовідносин людини та природи, що передбачає запровадження відповідних напрямків діяльності держави в екологічній сфері, серед яких: охорона, відтворення та оздоровлення навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, захисту екологічних прав громадян;

– аналіз екологічної політики України в умовах переходу до сталого розвитку, на підставі чого класифіковано технологічні положення, які мають бути покладені в основу оптимізації механізмів її реалізації, серед яких: прагматизм та екстенсивне природокористування; імплементація екології у сферу політичних інтересів і рішень, запровадження політико-правових механізмів розбудови екологічної безпеки країни; базування екологічної політики держави на уособленні досягнень науково-технічного потенціалу; стратегічне спрямування держави на вирішення реальних екологічних проблем;

– класифікацію механізмів забезпечення переходу України до умов сталого екологічного розвитку, зокрема: посилення державного впливу на регулювання процесів пов'язаних із підвищенням екологічної сталості; вдосконалення нормативно-правового забезпечення переходу держави до умов сталого екологічного розвитку; забезпечення екологічної безпеки держави та їх оптимізаційні прийоми: екологічний маркетинг (відповідно до якого має розроблятися та впроваджуватися інструментарій скорочення негативного впливу на навколишнє середовище); екологічний моніторинг; ініціювання комплексного підходу у вирішенні завдань раціоналізації природокористування та охорони природи; встановлення механізмів ресурсно-екологічного прогнозування; запровадження екологічної політики на регіональному рівні; імплементація провідного європейського досвіду екологічної політики; запровадження циркулярної (зеленої) економіки; створення єдиної системи публічного управління, яка б включала регулювання та контроль за дотриманням ресурсно-екологічних стандартів використання природних ресурсів та їх збереження;

набули подальшого розвитку:

– дослідження сутності екології як науки, яка вивчає основні закономірності взаємин організмів й умов середовища, характеризує гностичний зв'язок та взаємозв'язок між людиною та природою, що розширює дисциплінарний простір її аналізу, наведено її прикладний зміст як синтетичної дисципліни, яка розробляє механізми забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища; розкрито лінійну структуру екології, яка базується на її інтегративному, міждисциплінарному характері; сформульовано стратегічне завдання сучасної екології, яке полягає у гармонізації взаємовідносин суспільства й природи та розробленні практичних рекомендацій, спрямованих на оздоровлення та підтримку належної якості природного середовища;

– підхід до аналізу сталого розвитку як цілеспрямованого, системно-збалансованого соціоприродного розвитку, який забезпечує стійкість зв'язків, елементів і структур системи в напрямках зростання рівня якості життя населення в межах балансу з навколишнім середовищем, слугує поліпшенню економічних, соціальних та культурних умов життя спільноти, задоволенню її основних життєво необхідних потреб; розкрито інституційно-інструментальну складову забезпечення сталого розвитку (створення відповідних інституцій, на які покладається створення умов досягнення сталої динаміки); розмежовано поняття «сталість» (зміни, які залежать від суб'єктивної волі людей) та «розвиток» (закономірний процес функціонування відповідної системи), які характеризують методологічні зрізи гностичних змін, яких зазнає система в процесі досягнення найвищого рівня свого якісного функціонування;

– систематизація нормативно-правового забезпечення державної екологічної політики України як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку, на підставі цього конкретизовано зміст основних імперативних положень, відповідно до яких відбувається регулювання основних процесів формування, реалізації екологічної політики та переходу України до умов сталого екологічного розвитку; наведено основні оптимізаційні прийоми вдосконалення механізмів охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів; обґрунтовано доцільність врахування кращих законодавчих практик реалізації екологічної політики розвинених держав шляхом адаптації вітчизняного законодавства до європейського, що слугуватиме гармонізації природоохоронного законодавства в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методологічних і практико-прикладних положень, оформлених у конкретні пропозиції, які можуть бути реалізованими й складатимуть основу вдосконалення системи формування та реалізації державної екологічної політики України в умовах сталого розвитку.

Окремі положення дисертаційного дослідження використовувались:

- Головним управлінням Держгеокадастру у Київській області (довідка про впровадження від 12 липня 2019 року №31-10-0.8-9109/2-19);
- Бориспільською районною державною адміністрацією (довідка про впровадження від 28 серпня 2019 року №48/07-46-3770);
- Голосіївською районною в місті Києві державною адміністрацією (довідка про впровадження від 11 листопада 2019 року №100-17129);
- Управлінням державного екологічного нагляду (контролю) у Київській області Державної екологічної інспекції Столичного округу (довідка про впровадження від 28 листопада 2019 року №3/7-29/5151);
- Інститутом підготовки кадрів державної служби зайнятості України (довідка про впровадження від 20 вересня 2019 року).

Розроблені теоретико-практичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані в дослідженнях, програмах та проектах відповідних органів державної влади, науково-дослідних інститутах, навчальних закладах та

структурах підвищення кваліфікації щодо питань вдосконалення основних напрямків реалізації державної екологічної політики в Україні.

Запропоновані теоретичні положення та практичні рекомендації можуть також становити оптимізаційну основу для державного регулювання екологічних відносин в Україні на сучасному етапі її суспільного розвитку.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, які характеризуються новизною і становлять цінність для розвитку науки державного управління отримані автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження були презентовані та обговорені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації» (м. Київ, 18 квітня 2019 р.), «Сучасні світові тенденції розвитку науки, технологій та інновацій: матеріали» (м. Херсон, 28-29 червня 2019 р.), «Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту та права: теорія і практика: збірник тез доповідей» (м. Полтава, 2 серпня 2019 р.), «Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: літні диспути» (м. Дніпропетровськ, 1-2 серпня 2019 р.), «Проблеми розвитку науки в контексті трансформацій суспільства» (м. Полтава, 30-31 серпня 2019 р.), «Сучасний рух науки» (м. Дніпропетровськ, 1-2 грудня 2019 р.).

Публікації. Наукові результати дисертаційного дослідження опубліковано в 13 наукових працях, зокрема: 6 статей, опублікованих у фахових виданнях з державного управління, 1 публікація в іноземному фаховому виданні та 6 тез у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура дисертації. Структура дисертації зумовлена логікою, предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Її основний текст викладено на 198 сторінках, загальний обсяг становить 222 сторінки й налічує 230 найменувань використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, ступінь її наукової розробленості, сформульовано мету та визначено завдання, об'єкт і предмет дослідження, наведено ступінь наукової новизни одержаних результатів, їх теоретичне та практичне значення, подано дані щодо апробації дисертації та публікацій, які підтверджують результати дослідження.

У **першому розділі** – *«Теоретико-методологічні засади дослідження екологічної політики держави в умовах сталого розвитку»* – ідентифіковано поняття «екологія», «екологічна політика» та «сталий розвиток» у контексті дослідницьких підходів, розкрито їх сутність, основні концепції та підходи, охарактеризовано вплив сталого розвитку на становлення екологічної політики держави в сучасних умовах суспільного розвитку.

Проаналізовано екологію як предмет наукового дискурсу в контексті міждисциплінарних дослідницьких підходів, розкрито її сутність як: науки, яка вивчає основні закономірності взаємин організмів й умов середовища,

характеризує гностичний зв'язок та взаємозв'язок між людиною та природою, що розширює дисциплінарний простір для її дослідження та забезпечення предметного розвитку. Наведено періодизацію її розвитку: 1) зародження і становлення екології як науки (до 1960-х років); 2) оформлення екології в самостійну галузь знань (після 1960-х до 1990-х років); 3) перетворення екології в комплексну науку (1990-ті роки – до теперішнього часу). Розкрито лінійну структуру екології, яка базується на її інтегративному, міждисциплінарному характері; наведено її прикладний зміст як синтетичної дисципліни, яка розробляє механізми забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. Конкретизовано екологізацію природних, технічних і гуманітарних наук, що призвело до виникнення нових напрямків наукового знання (інженерна екологія, геоекологія, математична екологія, сільськогосподарська екологія, космічна екологія). Сформульовано стратегічне завдання сучасної екології, яке полягає в гармонізації взаємовідносин суспільства й природи; розроблено практичні рекомендації, спрямовані на оздоровлення та підтримку належної якості природного середовища.

Розкрито сутність державної екологічної політики (сукупність організаційно-правових заходів, спрямованих на збереження (відновлення) природних систем, їх біологічне різноманіття, сприятливий стан природного середовища як необхідну умову життя людей, їх добробуту), яка характеризує гностичну й технологічну зміни функціональної ролі держави в напрямку запровадження новітніх інструментів локалізації негативних процесів у сфері екологічної безпеки людства, що характеризує її стратегічну спроможність належного реагування на виклики екологічної безпеки шляхом «збереження природної рівноваги» та «функціонування екологічних систем». Обґрунтовано методологічну доцільність розроблення державами відповідних національно регламентованих екологічних доктрин, які б виступали в ролі технологічного формуляру екологічного розвитку, включаючи визначення системи регламентних політичних, економічних, ідеологічних принципів перспективного (стратегічного) і поточного екологічного розвитку.

Систематизовано основні концепції та підходи до ідентифікації екологічної політики, відповідно до яких вона розглядається як: інструмент раціонального використання і відновлення природних ресурсів, збереження та розвиток біосфери, покликаний забезпечити безпечну життєдіяльність людини; діяльність держави з метою досягнення стратегічної мети – збереження природних систем, підтримки їх цілісності та життєзабезпечуючих функцій для сталого розвитку суспільства, підвищення якості життя, поліпшення здоров'я населення та демографічної ситуації, забезпечення екологічної безпеки країни. Розкрито багатогранність актуальних напрямків реалізації екологічної політики держави, серед яких: екологізація суспільства, законодавства й держави, актуалізація належної екологічної оцінки та експертизи проектів господарської діяльності, підвищення ролі місцевого самоврядування, громадського екологічного контролю в забезпеченні вільного доступу громадян до природних ресурсів та об'єктів,

регулярність, професійність порівняльно-правових наукових досліджень із впровадженням їх в практику.

Охарактеризовано сталий розвиток як керований, системно-збалансований соціоприродний розвиток, який слугує поліпшенню економічних, соціальних та культурних умов життя спільноти та задоволенню основних її життєво необхідних потреб; цілеспрямований процес управління соціально-економічною системою суспільного розвитку, яка забезпечує стійкість зв'язків, елементів і структур системи в напрямках зростання рівня якості життя населення в межах балансу з навколишнім середовищем; найвища форма стійкої організації системи, за якої система здатна стабільно розвиватися, саморегулюватися, самоуправлятися, самовдосконалюватися, використовуючи внутрішні та зовнішні ресурси. Розкрито інституційно-інструментальну складову забезпечення сталого розвитку, яка передбачає створення відповідних інституцій, на які покладається створення умов забезпечення сталої динаміки. Розмежовано поняття «сталість» (зміни, які залежать від суб'єктивної волі людей) та «розвиток» (закономірний процес функціонування відповідної системи), які характеризують методологічні зрізи гностичних змін, яких зазнає система в процесі досягнення вищого рівня свого якісного функціонування.

Конкретизовано вплив сталого розвитку на становлення екологічної політики держави, який характеризує процесуальну характеристику доцільних безперервних незворотних та закономірних змін у певному часово-просторовому вимірі, які слугують досягненню якісно нового, більш досконалого стану функціонування соціальної системи, передбачаючи підвищення якості життя населення, впровадження високих економічних стандартів. Систематизовано фактори впливу: стимулювання економічного розвитку, землекористування, запобігання подальшої деградації навколишнього середовища, подолання незадовільних умов проживання людей.

У **другому розділі** – *«Реалізація екологічної політики держави в умовах переходу до сталого розвитку: сутність, функції, моделі»* – досліджено екологічну політику держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку, екологічні функції та моделі політики держави; екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку, реалізацію глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку.

Досліджено екологічну політику держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку на локальному (передбачає запровадження системи програмних та прогнозних інструментів, які забезпечують результативність вирішення актуальних екологічних проблем) й глобальному рівнях (залучення зовнішніх суб'єктів реалізації екологічної політики); діяльність державних та недержавних акторів, направлену на забезпечення екологічної безпеки, раціоналізацію природокористування та гармонізацію взаємодії суспільства та природи; інструментальну політику раціоналізації природокористування, покликану оптимізувати середовище існування об'єктивного світу (природного та штучного (створеного людиною)), що являє собою єдиний соціоприродний комплекс, який забезпечує оптимізацію екосистеми. Наведено гностичні параметри її

результативності: ступінь загострення екологічних проблем та результативність механізмів їх вирішення; характер впливу соціально-економічних проблем на формування екологічної свідомості та на екологічне буття суспільства; прогнозованість функціонування екосистем та їх ресурсного обмеження; реальний стан розвитку ресурсозберігаючих та природоохоронних технологій та їх вплив на екологічний розвиток держави; суспільна реакція на виклики й результативні програми екологічного розвитку, регламентовані державою та міжнародними зобов'язаннями.

Систематизовано верифікативні критерії забезпечення переходу до екологічно сталого розвитку: контроль за станом навколишнього середовища; артикуляція соціально-екологічних інтересів різних елементів соціуму; забезпечення балансу інтересів і соціального партнерства; контрольованість і керуваність розвитку екологічної (соціально-екологічної) ситуації на локальному та національному рівнях. Класифіковано вузькотехнологічні питання у сфері забезпечення результативності екологічної політики: наявність високого рівня екологічної свідомості в суспільстві та її вплив на екологічну безпеку держави; високий рівень екологічної компетентності суб'єктів прийняття політичних рішень; чіткість реальних екологічних пріоритетів та їх закріплення на рівні корпоративної культури окремих соціально-професійних груп, уповноважених на здійснення екологічної політики; дієвість активної практики захисту національних екологічних пріоритетів, що слугуватиме технологічному стримуванню викликів та загроз екологічної безпеки.

Встановлено, що екологічна політика спроможна гарантувати відповідну функціональну результативність забезпечення переходу до екологічно сталого розвитку лише за умови утвердження балансу політичних, економічних та національних екологічних інтересів; визначено параметри результативності забезпечення переходу держави до екологічно сталого розвитку.

Розроблено основні моделі політики держави в умовах переходу до сталого розвитку, серед яких: актуально-ресурсна (характеризує політику ресурсних держав, які володіють значними природно-ресурсними запасами й стикаються з гострими екологічними проблемами); споживацька (утилітарна) (характеризує детермінований взаємозв'язок реалізації екологічної політики й комплексу реальних екологічних потреб суспільства (екологічні блага та екологічні послуги); громадсько-партнерська (передбачає залучення до процесів реалізації екологічної політики паритетних суб'єктів її реалізації); формально-інституційна (характеризує мінімізацію норм екологічного законодавства та представницьких інститутів, що у такий спосіб розширює функціональний простір для діяльності бізнес-структур, екологічної громадськості).

Досліджено екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку, який задає «нові» екологічні стандарти для сталого розвитку, екологічної експертизи та успішності реалізації проєктів зеленої економіки шляхом формування нового типу екологічної свідомості, світоглядних установок, екологічної культури та освіти населення, що характеризує віднаходження балансу між антропоцентризмом та

екоцентризмом, розширюючи технологічний простір взаємодії держави та суспільства в напрямку вирішення актуальних екологічних проблем. Запропоновано інструментарій екологізації державної політики, який слугує забезпеченню переходу на модель сталого розвитку: зміцнення демографічної системи; вирішення головних соціально-економічних і соціально-екологічних завдань, відновлення і збереження якості навколишнього природного середовища; наукове забезпечення екологічної діяльності, екологічної освіти; формування та вдосконалення екологічного мислення широких верств населення на принципах та ідеях концепції екологічного сталого розвитку. Встановлено декларативність екологізації державної політики, яка характеризується високим рівнем екологічного патерналізму з боку держави у вирішенні екологічних проблем та громадською афірмативністю (звичка суспільства, що всі екологічні проблеми мають вирішуватись без участі громадян), що призводить до іманентної екологізації державної політики.

Охарактеризовано реалізацію глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку, яка передбачає формування певних міжнародних режимів та запровадження екологічних стандартів щодо вирішення екологічних проблем й забезпечення результативності прийняття державних та глобальних екологічних рішень; її запровадження є об'єктивною технологічною вимогою формування та реалізації міжнародного екологічного управління як інструменту забезпечення переходу до умов сталого розвитку. Визначено системні перешкоди формування та реалізації глобальної екологічної політики, серед яких: глобальний капіталізм, створення світового уряду, звуження простору національної екологічної автономності, «анархічні настрої», які призводять до запровадження нерациональних дій та рішень; запропоновано інструментарій їх подолання: запровадження міждержавних перемовин, що дозволило б виробити єдину формулу вирішення екологічних проблем; корелятивність національної та глобальної політики; вирішення екологічних проблем та інтеграція національного та міжнародного законодавства (укладення міжнародних рамкових угод); технологічна єдність держав-лідерів глобального світу та їх бенефіціарів у забезпеченні успішного вирішення актуальної екологічної проблеми.

У третьому розділі – *«Механізми оптимізації екологічної політики України в умовах переходу до сталого розвитку»* – проаналізовано екологічну політику України, її нормативно-правове забезпечення як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку, класифіковано основні механізми та оптимізаційні прийоми забезпечення переходу України до умов сталого економічного розвитку.

Проаналізовано екологічну політику України в умовах переходу до сталого розвитку, на підставі чого встановлено відсутність інституційної синхронності щодо забезпечення екологічної безпеки та екологічної модернізації як структурних умов переходу до сталого розвитку; сформульовано її стратегічну мету, спрямовану на збалансування запитів людини, можливостей природи та технологій виробництва шляхом планомірного формування навколишнього середовища, якість якого забезпечила б можливість сталого розвитку суспільства;

класифіковано технологічні положення, які мають бути покладені в основу оптимізації механізмів реалізації екологічної політики України в умовах переходу до сталого розвитку.

Розроблено оптимізаційні пріоритети реалізації державної екологічної політики України в умовах переходу до умов сталого розвитку, які базуються на традиційній шкалі забезпечення її результативності, яка передбачає врахування витрат, вигід та ризиків, серед яких: екологічна модернізація та екологічна безпека; розроблено критерії (врахування взаємозалежності природоохоронних, соціальних та виробничих параметрів функціонування екологічної системи; багатоваріантність рішень, що забезпечують виконання екологічних вимог; врахування специфіки регіональних особливостей екологічної системи), які характеризують гностичну необхідність запровадження оптимізаційної практики забезпечення стратегічного екологічного розвитку України, встановлюючи відповідний гомеостатичний баланс екологічної сталості в державі (оптимальне природокористування та недопущення техногенного руйнування природного середовища). Доведено оптимізаційні пріоритети державної екологічної політики України, які мають чітко корелюватись з екологічними критеріями оптимальності функціонування екологічної системи держави (економічний оптимум забруднення; максимально можливий обсяг зниження викидів; мінімізація екологічного ризику; оптимальний характер і структура виробництва економічних благ і послуг).

Досліджено основні механізми забезпечення переходу України до умов сталого екологічного розвитку шляхом розроблення основних концептуальних конструкцій, підходів та напрямків, які б слугували утвердженню ситуації сталості, екологічної модернізації та екологічної безпеки, передбачаючи тактичне вирішення питань ефективної переробки, утилізації виробництва та споживання, запровадження всіх процедур рециклінгу, вироблення зеленої енергетики. До таких механізмів віднесено: посилення державного впливу на регулювання процесів, пов'язаних із підвищенням екологічної сталості територій; розвиток горизонтальних та вертикальних зв'язків між суб'єктами забезпечення охорони навколишнього середовища; вдосконалення нормативно-правового забезпечення екологічної політики та механізми забезпечення екологічної безпеки держави (механізм екологічного маркетингу, відповідно до якого має розроблятися та впроваджуватися інструментарій скорочення негативного впливу на навколишнє середовище; екологічний моніторинг).

У дисертації класифіковано оптимізаційні прийоми забезпечення переходу України до умов сталого екологічного розвитку: реалізація природоохоронних, екологічнобезпечних й ресурсозберігаючих технологій як структурна складова зміцнення інвестиційного та інноваційного потенціалу України; запровадження комплексного підходу у вирішенні завдань раціоналізації природокористування та охорони природи; встановлення механізмів ресурсно-екологічного прогнозування; механізм екологічного страхування, який би гарантував відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок забруднення навколишнього природного середовища; запровадження екологічної політики на регіональному

рівні; імплементація провідного європейського досвіду екологічної політики; ініціювання стратегічно орієнтованої державної екологічної політики; зорієнтованої на створення та збереження сприятливих умов навколишнього природного середовища (зумовлює доцільність розроблення екологічної доктрини України, яка б слугувала вирішенню екологічних завдань соціально-економічного розвитку держави); запровадження циркулярної (зеленої) економіки, що передбачає формування системи організованого рециклінгу; створення єдиної системи публічного управління, яка б включала регулювання та контроль за дотриманням ресурсно-екологічних стандартів використання природних ресурсів та їх збереження.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні розв'язано важливу наукову проблему, яка полягає в розробленні авторського підходу до обґрунтування теоретико-методологічних засад механізмів формування та реалізації державної екологічної політики в умовах сталого розвитку, відповідно до чого сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. Здійснено теоретико-методологічний аналіз дослідження екологічної політики держави в умовах сталого розвитку, відповідно до якого ідентифіковано сутність екології як науки, яка характеризує гностичний зв'язок та взаємозв'язок між людиною та природою, що розширює дисциплінарний простір для її дослідження та забезпечення предметного розвитку; наведено періодизацію її розвитку: 1) зародження і становлення екології як науки (до 1960-х років); 2) оформлення екології в самостійну галузь знань (після 1960-х до 1990-х років); 3) перетворення екології в комплексну науку (1990-ті роки – до теперішнього часу). Розкрито лінійну структуру екології, яка базується на її інтегративному, міждисциплінарному характері, наведено її прикладний зміст як синтетичної дисципліни, яка розробляє механізми забезпечення раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища. Сформульовано стратегічне завдання сучасної екології, яке полягає в гармонізації взаємовідносин суспільства й природи; розроблено практичні рекомендації, спрямовані на оздоровлення та підтримку належної якості природного середовища.

Ідентифіковано екологічну політику держави як сукупність організаційно-правових заходів, спрямованих на збереження (відновлення) природних систем, їх біологічне різноманіття, сприятливий стан природного середовища як необхідні умови життя людей, їх добробуту). Систематизовано її основні концепції та підходи, інструменти раціонального використання і відновлення природних ресурсів; розроблено основні завдання екологічної політики держави, які слугують її екологічному розвитку та інституційній реструктуризації системи публічного управління у сфері забезпечення раціонального природокористування: формування ефективної системи управління у сфері охорони навколишнього середовища і забезпечення екологічної безпеки; вдосконалення нормативно-правового забезпечення охорони навколишнього середовища.

2. Охарактеризовано сталий розвиток як керований, системно-збалансований соціоприродний розвиток, який слугує поліпшенню економічних,

соціальних та культурних умов життя спільноти та задоволенню основних її життєво необхідних потреб. Розкрито інституційно-інструментальну складову забезпечення сталого розвитку, яка передбачає створення відповідних інституцій, на які покладається створення умов забезпечення сталої динаміки. Розмежовано поняття «сталість» (зміни, які залежать від суб'єктивної волі людей) та «розвиток» (закономірний процес функціонування відповідної системи), які характеризують методологічні зрізи гностичних змін, яких зазнає система в процесі досягнення вищого рівня свого якісного функціонування.

Конкретизовано вплив сталого розвитку на становлення екологічної політики держави, який характеризує процесуальну характеристику доцільних безперервних незворотних та закономірних змін у певному часово-просторовому вимірі, які слугують досягненню якісно нового, більш досконалого стану функціонування соціальної системи, передбачаючи підвищення якості життя населення, впровадження високих економічних стандартів. Систематизовано фактори впливу: стимулювання економічного розвитку, землекористування, запобігання подальшої деградації навколишнього середовища, подолання незадовільних умов проживання людей; визначено атрибути сталого екологічного розвитку.

3. Розроблено концепцію обґрунтування екологічної політики держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку; наведено гностичні параметри її результативності: ступінь загострення екологічних проблем та результативність механізмів їх вирішення, характер впливу соціально-економічних проблем на формування екологічної свідомості та вплив на екологічне буття суспільства, прогнозованість функціонування екосистем та їх ресурсного обмеження; реальний стан розвитку ресурсозберігаючих та природоохоронних технологій та їх вплив на екологічний розвиток держави. Класифіковано вузькотехнологічні питання у сфері забезпечення результативності екологічної політики: наявність високого рівня екологічної свідомості в суспільстві та її вплив на екологічну безпеку держави; високий рівень екологічної компетентності суб'єктів прийняття політичних рішень; визначено параметри результативності забезпечення переходу держави до екологічно сталого розвитку: екологічна безпека, якість життя громадян, соціальний добробут.

Розкрито зміст екологічної функції держави як інструмент управління раціональним природокористуванням та регулюванням взаємовідносин людини та природи, який передбачає запровадження відповідних напрямків діяльності держави в екологічній сфері, серед яких: охорона, відтворення та оздоровлення навколишнього середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, охорони і захисту екологічних прав громадян. Розроблено основні моделі політики держави в умовах переходу до сталого розвитку, зокрема: актуально-ресурсна (характеризує політику ресурсних держав, які володіють значними природно-ресурсними запасами й стикаються з гострими екологічними проблемами); споживацька (утилітарна) (характеризує детермінований взаємозв'язок реалізації екологічної політики й комплексу реальних екологічних потреб суспільства (екологічні блага та екологічні послуги);

громадсько-партнерська (передбачає залучення до процесів реалізації екологічної політики паритетних суб'єктів її реалізації); формально-інституційна (характеризує мінімізацію норм екологічного законодавства та представницьких інститутів, що розширює функціональний простір для діяльності бізнес-структур, екологічної громадськості).

4. Досліджено екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку, який задає «нові» екологічні стандарти для сталого розвитку, екологічної експертизи та успішності реалізації проєктів зеленої економіки шляхом формування нового типу екологічної свідомості, світоглядних установок, екологічної культури та освіти населення. Запропоновано інструментарій екологізації державної політики, який слугує забезпеченню переходу на модель сталого розвитку: зміцнення демографічної системи, вирішення головних соціально-економічних і соціально-екологічних завдань, відновлення і збереження якості навколишнього природного середовища; встановлено декларативність екологізації державної політики, яка характеризується високим рівнем екологічного патерналізму з боку держави у вирішенні екологічних проблем та громадську афірмативність (звичка суспільства, за якої всі екологічні проблеми мають вирішуватись без участі громадян), що призводить до іманентної екологізації державної політики; деталізовано екологічну свідомість як структурну складову екологізації державної політики, яка задає певні синтетичні принципи та прийоми реалізації, покладені в основу відповідних екологічних програм, проєктів, законодавчих ініціатив екологічних партій та громадських рухів, забезпечує формування певної інтегральної ідеї, визначає зміст національної екологічної політики.

5. Охарактеризовано реалізацію глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку, яка передбачає формування певних міжнародних режимів та запровадження екологічних стандартів щодо вирішення екологічних проблем й забезпечення результативності прийняття державних та глобальних екологічних рішень. Встановлення системні перешкоди формування та реалізації глобальної екологічної політики, зокрема: глобальний капіталізм, створення світового уряду, звуження простору національної екологічної автономності, «анархічні настрої», які призводять до запровадження нераціональних дій та рішень. Запропоновано інструментарій їх подолання, до якого віднесено: запровадження міждержавних перемовин, що дозволило б виробити єдину формулу вирішення екологічних проблем; корелятивність національної й глобальної політики вирішення екологічних проблем та інтеграція національного та міжнародного законодавства (укладення міжнародних рамкових угод); технологічна єдність держав-лідерів глобального світу та їх бенефіціарів у забезпеченні успішного вирішення актуальної екологічної проблеми. Наведено методологічні атрибути глобальної екологічної політики: 1) зацікавленість сторін у вирішенні відповідних екологічних проблем; 2) результативне договірне середовище між активними гравцями глобального світу щодо забезпечення екологічної безпеки; 3) функціональна спроможність держав здійснювати

глобальну екологічну політику за допомогою автономних інституційних методів та прийомів.

6. Проаналізовано екологічну політику України в умовах переходу до сталого розвитку, на підставі чого встановлено відсутність інституційної синхронності щодо забезпечення екологічної безпеки та екологічної модернізації як структурних умов переходу до сталого розвитку; сформульовано її стратегічну мету, спрямовану на збалансування запитів людини, можливостей природи та технологій виробництва шляхом планомірного формування навколишнього середовища, якість якого забезпечила б можливість сталого розвитку суспільства; класифіковано технологічні положення, які мають бути покладені в основу оптимізації механізмів реалізації екологічної політики України в умовах переходу до сталого розвитку.

Розроблено оптимізаційні пріоритети реалізації державної екологічної політики України в умовах переходу до умов сталого розвитку, серед яких екологічна модернізація та екологічна безпека. Охарактеризовано критерії, які визначають гностичну необхідність запровадження оптимізаційної практики забезпечення стратегічного екологічного розвитку України, встановлюючи відповідний гомеостатичний баланс екологічної сталості в державі (оптимальне природокористування та недопущення техногенного руйнування природного середовища). Доведено, що оптимізаційні пріоритети державної екологічної політики України мають чітко корелюватись із екологічними критеріями оптимальності функціонування екологічної системи держави (економічний оптимум забруднення; максимально можливий обсяг зниження викидів; мінімізація екологічного ризику; оптимальний характер і структура виробництва економічних благ і послуг).

Систематизовано нормативно-правове забезпечення державної екологічної політики України як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку, на підставі цього наведено основні оптимізаційні прийоми вдосконалення нормативно-правових механізмів охорони навколишнього природного середовища й раціонального використання природних ресурсів. Обґрунтовано доцільність врахування кращих законодавчих практик реалізації екологічної політики розвинених держав шляхом адаптації вітчизняного законодавства до європейського, що слугуватиме гармонізації природоохоронного законодавства в Україні шляхом прийняття відповідних законів, які б містили оптимізаційну умову нормативно-правового регулювання концептуального, інституційного, організаційного забезпечення екологічної безпеки держави.

7. Класифіковано основні механізми (посилення державного впливу на регулювання процесів, пов'язаних із підвищенням екологічної сталості територій; розвиток горизонтальних та вертикальних зв'язків між суб'єктами забезпечення охорони навколишнього середовища; вдосконалення нормативно-правового забезпечення екологічної політики) та оптимізаційні прийоми (реалізація природоохоронних, екологобезпечних й ресурсозберігаючих технологій; запровадження комплексного підходу у вирішенні завдань раціоналізації природокористування та механізмів екологічного страхування, екологічної

політики на регіональному рівні; імплементація провідного європейського досвіду екологічної політики, зорієнтованої на створення та збереження сприятливих умов навколишнього природного середовища, циркулярної (зеленої) економіки, що передбачає формування системи організованого рециклінгу; створення єдиної системи публічного управління, яка б включала регулювання та контроль за дотриманням ресурсно-екологічних стандартів використання природних ресурсів та їх збереження; забезпечення переходу України до умов сталого економічного розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Гаєвський І.В. Екологічні імперативи як об'єкт публічного управління. *Економіка та держава. Серія: державне управління*. 2018. № 7. С. 16-20.

2. Гаєвський І.В. Екологічна політика держави: сутність, основні концепції та підходи. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2019. № 30 (69) № 4. С. 42-46.

3. Гаєвський І.В. Екологізація державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку. *Економіка та держава. Серія: державне управління*. 2019. № 4 (12). С. 22-25.

4. Гаєвський І.В. Екологічна політика держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку. *Держава та регіони*. 2019. № 3 (67). С. 54-58.

5. 6 Гаєвський І.В. Гаєвський І.В. Реалізація глобальної екологічної політики в умовах переходу до сталого розвитку. *Державно-управлінські студії*. 2018. № 9 (11). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/>.

6. Гаєвський І.В. Основні механізми забезпечення переходу України до умов сталого екологічного розвитку та їх оптимізація. *Економіка та держава. Серія: державне управління*. 2019. № 1. С. 91-96.

Статті в зарубіжних виданнях

7. Gayevsky I.V. Sustainable state development of the state and its influence on the development of environmental policy. *Central European journal for science and research*. 2019. № 6 (58). P. 46-51.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

8. Гаєвський І.В. Стан та перспективи розвитку системи надання публічних послуг в екологічній сфері. *Науково-практичне забезпечення надання публічних послуг в умовах децентралізації: збірник матеріалів доповідей та тез інтернет-конференції* (м. Київ, 18 квітня 2019 р.) / за заг. ред. Р. В. Войтович, П. В. Ворони. К.: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2019. С. 309-311.

9. Гаєвський І.В. Сталий розвиток держави в контексті становлення екологічної політики. *Сучасні світові тенденції розвитку науки, технологій та інновацій: матеріали наук.-практ. конф.* (м. Херсон, 28-29 черв. 2019 р.). Херсон: Вид-во «Молодий вчений», 2019. С.54-57.

10. Гаєвський І.В. Аналіз основних концепцій екологічної політики держави. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту та*

права: теорія і практика: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 2 серп. 2019 р.): у 2 ч . Полтава: ЦФЕНД, 2019. Ч. 1. С. 51-52.

11. Гаєвський І.В. Аналіз впливу сталого розвитку на становлення екологічної безпеки держави. *Інтеграція освіти, науки та бізнесу в сучасному середовищі: літні диспути: тези доп. I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпропетровськ., 1-2 серп. 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 105-108.*

12. Гаєвський І.В. Екологізація державної політики в контексті переходу до сталого розвитку. *Проблеми розвитку науки в контексті трансформацій суспільства: матеріали науково-практичної конференції (м. Полтава, 30-31 серп. 2019). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2019. С. 20-21.*

13. Гаєвський І.В. Нормативно-правове забезпечення державної екологічної політики України як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку. *Сучасний рух науки: тези доп. I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дніпропетровськ, 1-2 груд. 2019). Дніпро, 2019. Т.1. С. 286-289.*

АНОТАЦІЯ

Гаєвський І.В. Механізми формування та реалізації державної екологічної політики в умовах сталого розвитку. Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України. Київ, 2020.

У дисертаційній роботі розкрито теоретико-методологічні засади дослідження екологічної політики держави в умовах сталого розвитку, ідентифіковано сутність екології як науки, яка характеризує гностичний зв'язок та взаємозв'язок між людиною та природою, що розширює дисциплінарний простір для її дослідження та забезпечення предметного розвитку.

Розроблено концепцію обґрунтування екологічної політики держави як засіб переходу до екологічно сталого розвитку як інструментальної матриці, яка забезпечує поступальний розвиток життєдіяльності суспільства. Наведено гностичні параметри результативності: ступінь загострення екологічних проблем та результативність механізмів їх вирішення.

Досліджено екологізацію державної політики як структурно-функціональний атрибут переходу до сталого розвитку, який задає «нові екологічні стандарти для сталого розвитку, екологічної експертизи та успішності реалізації проєктів зеленої економіки шляхом формування нового типу екологічної свідомості, світоглядних установок, екологічної культури та освіти населення.

Розроблено оптимізаційні пріоритети реалізації державної екологічної політики України в умовах переходу до умов сталого розвитку, серед яких екологічна модернізація та екологічна безпека. Розроблено критерії, які

визначають гностичну необхідність запровадження оптимізаційної практики забезпечення стратегічного екологічного розвитку України, встановлюючи відповідний гомеостатичний баланс екологічної сталості в державі.

Систематизовано нормативно-правове забезпечення державної екологічної політики України як оптимізаційний механізм її реалізації в умовах сталого розвитку.

Ключові слова: екологія, державна екологічна політика, екологічні відносини, екологічний розвиток, екологічні стандарти, міжнародні режими, екологізація державної політики, сталий розвиток, раціональне використання природних ресурсів.

ANNOTATION

Gaevsky I.V. Mechanisms of formation and implementation of the state ecological policy in the conditions of sustainable development. Manuscript.

The thesis for a Candidate Degree in Public Administration according to specialty 25.00.02 – mechanisms of public administration. Ukrainian State Employment Service Training Institute. Kyiv, 2020.

In the thesis the theoretical and methodological foundations of the research of state environmental policy in sustainable development were revealed, which identifies the essence of ecology as a science that characterizes the Gnostic relationship and the relationship between man and nature, which expands the disciplinary space for its research and ensuring subject development; the environmental policy of the state was identified as a set of organizational and legal measures aimed at preserving (restoring) natural systems, their biological diversity, favorable state of the environment as a necessary condition for human life, their well-being).

The concept of substantiation of ecological policy of the state was elaborated as a means of transition to ecologically sustainable development as an instrumental matrix which ensures progressive development of vital activity of a society which serves the solution of a wide complex of aggregate dominating problem; the Gnostic parameters of its effectiveness were presented: the degree of aggravation of ecological problems and the effectiveness of mechanisms for their solution. The content of the ecological function of the state was revealed as a tool for the management of rational natural resource use and regulation of the relationship between man and nature, which involves the introduction of appropriate activities of the state in the environmental sphere.

The greening of state policy was researched as a structural and functional attribute of the transition to sustainable development, which sets "new environmental standards for sustainable development, environmental expertise and success of green economy projects, through the formation of a new type of environmental awareness, worldviews, environmental culture and education, tools for greening public policy, which serves to ensure the transition to a model of sustainable development. The implementation of global environmental policy in the transition to sustainable development was characterized, which foresees the formation of certain international

regimes and the introduction of environmental standards to address environmental issues and ensure the effectiveness of state and global environmental decisions.

Optimization priorities for the implementation of the state environmental policy of Ukraine in the transition to conditions of sustainable development were elaborated, including environmental modernization and environmental safety; Criteria were developed that determine the Gnostic necessity to introduce optimization practices to ensure the strategic ecological development of Ukraine by establishing an appropriate homeostatic balance of ecological sustainability in the country.

The normative-legal support of the state ecological policy of Ukraine was systematized as an optimization mechanism of its realization in the conditions of sustainable development; on the basis of this the basic optimization methods of improvement of normative-legal mechanisms of environmental protection and rational use of natural resources were presented.

Key words: ecology, ecological policy of the state, state ecological policy, ecological relations, ecological development, ecological problems, ecological standards, international regimes, greening of state policy, sustainable development, system-balanced development, rational use of natural resources.

SOMMAIRE

Gaevsky I.V. Mécanismes de formation et de mise en œuvre de la politique écologique de l'État dans les conditions d'un développement durable. Manuscrit.

La thèse du candidat ès sciences en administration publique sur une spécialité 25.00.02 mécanismes de l'administration publique. Institut de formation du personnel du Service de l'Etat de l'emploi de l'Ukraine. Kiev, 2020.

La thèse révéle les fondements théoriques et méthodologiques de la recherche de la politique environnementale dans le développement durable, qui identifie l'essence de l'écologie comme une science qui caractérise la relation gnostique et la relation entre l'homme et la nature, qui élargit l'espace disciplinaire pour son étude et sa fourniture développement du sujet.

Le concept de justification de la politique écologique de l'État comme moyen de transition vers un développement écologiquement durable en tant que matrice instrumentale qui assure le développement progressif de l'activité vitale d'une société qui sert à la solution d'un large complexe de problèmes dominants agrégés est développé.

Mots clés: écologie, politique écologique de l'État, politique écologique de l'État, relations écologiques, développement écologique, problèmes écologiques, normes écologiques, régimes internationaux, écologisation de la politique de l'État, développement durable, développement équilibré du système, utilisation rationnelle des ressources naturelles.

Підписано до друку 01.06.2020
Формат 148x210 мм. Обл.-вид.арк. 0,9.
Наклад 100 прим.

Свідоцтво серії ДК № 1805 від 25.05.2004
Віддруковано з оригінал-макета в Інституті підготовки кадрів державної служби
зайнятості України
03038, м. Київ, вул. Нововокзальна, 17, тел. (044) 536 -14-85